

Avtor: Gaja Hozjan, dijakinja 3. letnika, smer farmacevtski tehnik, Srednja šola za farmacijo, kozmetiko in zdravstvo, Ljubljana

Mentor: mag. Saša Cimperman, svetnica, učiteljica Aktivnega državljanstva na Srednji šoli za farmacijo, kozmetiko in zdravstvo, Ljubljana

Naziv dela: "Dvojezičnost in enakovrednost"

Spoštovane poslanke in poslanci,

pred nekaj dnevi sem se na povabilo g. Andorja Ferenca Dávida, izrednega in pooblaščenega veleposlanika Madžarske, udeležila sprejema v Narodni galeriji v Ljubljani. Dogajanje je v svoje objektivne ujelo več kamer in fotoaparatorov. Najbrž so vsi posneli enake slike in zvoke, a sem prepričana, da smo jih udeleženci doživljali vsak nekoliko drugače. Dovolite mi, da z vami delim nekaj svojih misli in občutkov, ki se dotikajo spoštovanja, enakopravnosti in pravic.

Kot že velikokrat v svojem življenju – prihajam namreč iz predela Slovenije, kjer živi tudi madžarska manjšina – sem na srečanju prisluhnila madžarski in potem še slovenski himni. V nekem trenutku me je prešinilo spoznanje, da sem pri svojih 17-ih letih slovensko himno iz srca in s ponosom zapela samo enkrat, in sicer v Stožicah na tekmi slovenskih odbojkarjev. Le zakaj? Morda je k temu nekaj prispevala tudi politika.

Italijanska in madžarska narodna skupnost imata v skladu z Ustavo Republike Slovenije posebne pravice. O tem, ali je to prav ali ne, nikoli nisem dvomila. Obiskovanje dvojezičnega vrtca, dvojezični pouk v šoli ter raba obeh jezikov v vsakdanjem življenju se mi je zdelo samo po sebi umevno. V otroštvu se nikoli nisem spraševala, zakaj je tako, niti kako bo v prihodnje. Zdaj ko odraščam, si ta vprašanja postavljam vse pogosteje. Še vedno se mi zdi prav, da lahko pripadniki madžarske narodne skupnosti v Sloveniji brezskrbno uporabljajo svoj materni jezik, ohranjajo svojo kulturo in da so ponosni na svojo identiteto. Vse bolj se zavedam, da imamo pravico do vsega tega tudi vsi pripadniki slovenskega naroda, a se mi zdi, da je v domačem kraju ne uresničujemo brez slabe vesti. Naj se tega zavedamo ali ne, smo na slehernem koraku pozorni na to, da ne bi bili na kakršen koli način nespoštljivi do pripadnikov manjšine. Naj na kratko pojasnim.

Mama mi je povedala, da so v njeni mladosti pogovori s prijatelji pogosto potekali tako, da je vsak govoril v svojem jeziku. Najbrž je bilo približno tako, kot je prikazano v Ilustrirani ustavi Republike Slovenije: ob kažipotu Lendava/Lendva stojita dve osebi, ki se pozdravljata s pozdravoma »Pozdravljena!« in »Üdvözlöm!«. Tako si tudi sama predstavljam enakovrednost obeh jezikov. Žal se mi vse bolj dozdeva, da danes ni več tako. Od Slovencev se pričakuje, da bomo govorili madžarsko tudi s sogovorniki, ki z razumevanjem slovenščine nimajo težav. Bolj kot rek »Več jezikov znaš, več veljaš!« se pri nas uveljavlja razmišljanje »Koliko veljaš, je odvisno od tega, kateri jezik znaš!«, pri čemer je merilo izključno znanje madžarskega jezika. Tisti, ki ne obvladajo madžarskega jezika, se zelo težko, ali se sploh ne

morejo zaposliti. Lahko pa se, in to celo kot pedagoški delavec, zaposli nekdo, ki nima niti pasivnega znanja slovenskega jezika, če le tekoče govori madžarsko.

Če bolje premislim, to niti ni presenetljivo. V lokalnih medijih sem ob začetku šolskega leta zasledila podatek o številu učencev na naših dvojezičnih šolah. Presenetilo me je, da je na nekaterih izmed teh šol kar tretjina učencev iz Madžarske. Ker ti ne znajo slovensko, je seveda logično, da morajo učitelji tekoče obvladati njihov materni jezik, medtem ko znanje slovenskega jezika ni tako zelo pomembno, saj naj bi bili vsi drugi otroci dvojezični. Resničnost je seveda drugačna! Zato se sprašujem, ali je prav, da profesorji pri uri splošnega predmeta karajo dijake, ker si snovi v zvezek niso zapisali tudi v madžarskem jeziku, ko pa vedo, da si bo snov prebiral, jo ponavljal in tudi odgovarjal samo v slovenskem jeziku.

V mislih mi poleg nešteti izkušenj odzvanjajo tudi slišane izjave profesorjev in medijev, da bo Prekmurje prej ali slej spet madžarsko ter da je meja med državama reka Mura. Sama še nimam volilne pravice in se s politiko ne ukvarjam, a se ob vsem navedenem nekje v moji podzavesti pojavlja zaskrbljenost.

V času Covid-a sem velikokrat slišala besede, da imajo vsi pravice, vendar le do tja in do takrat, dokler z njimi ne posegajo v pravice drugih. Način uresničevanja pravic se ureja z zakoni. Zato se na vas, ki ste glas vseh nas, obračam v upanju, da se boste pri (so)oblikovanju naše prihodnosti z vso odgovornostjo posvetili tudi tej občutljivi, a pomembni temi.

S spoštovanjem / Tisztelettel,

Gaja Hozjan